

# Конституційне право



*Тема: Конституційно-правовий статус та система органів виконавчої влади в Україні*



# План:

1. Кабінет Міністрів України - уряд як вищий орган в системі органів виконавчої влади.
2. Порядок формування Кабінету Міністрів України та його взаємовідносини з Президентом і Верховною Радою України. Програма діяльності уряду, її політико-правове значення.
3. Функції та компетенція Кабінету Міністрів України. Роль Прем'єр-міністра України в організації роботи уряду.
4. Акти Кабінету Міністрів України.
5. Парламентська відповідальність уряду. Підстави та порядок дострокового припинення повноважень кабінету Міністрів України.
6. Урядовий апарат. Завдання та функції Секретаріату Кабінету Міністрів України.
7. Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади.
8. Місцеві державні адміністрації: конституційно-правове регулювання порядку формування та організації роботи.
9. Електронне урядування в механізмі здійснення виконавчої влади.



## Правова база діяльності виконавчої влади



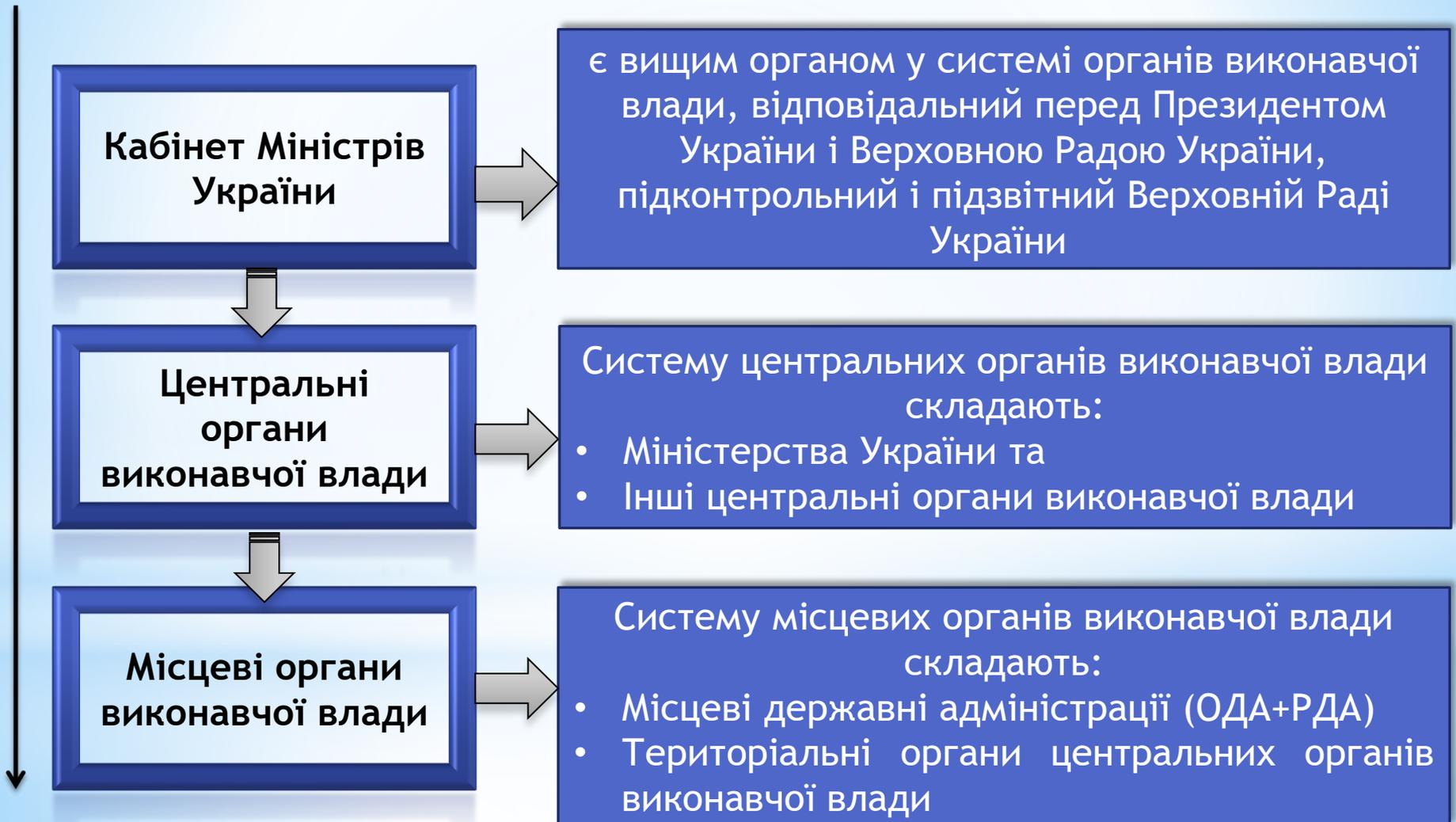
- Конституція України
- Закон «Кабінет Міністрів України» (27.02.2014 р.)
- Закон «Про центральні органи виконавчої влади» (17.03.2011р.)
- Закон «Місцеві державні адміністрації» (09.04.1999 р.)

## Виконавча влада



це самостійна гілка державної влади, на яку покладається здійснення постійного управління різними сферами та забезпечення виконання Конституції України, законів і підзаконних нормативно-правових актів.

# Виконавча влада





# Кабінет Міністрів України



є вищим органом у системі органів виконавчої влади.



Кабінет Міністрів України відповідальний перед Президентом України і Верховною Радою України, підконтрольний і підзвітний Верховній Раді України у межах, передбачених цією Конституцією

# Повноваження уряду



Кабінет Міністрів України складає повноваження перед новообраною Верховною Радою України



Верховна Рада України протягом 60 днів формує уряд

До складу Кабінету Міністрів України входять

Прем'єр-міністр України + Перший віце-прем'єр-міністр України +  
віце-прем'єр-міністри + міністри України +  
міністр кабінету міністрів

Вимоги до посади члена КМУ

Членом КМУ може  
бути

- громадянин України,
- який має право голосу,
- вищу освіту
- володіє державною мовою

Членом КМУ не може  
бути

- особа, яка має судимість, не погашену або не зняту в установленому законом порядку,
- адміністративне стягнення за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією,
- особа, яка має заборгованість зі сплати аліментів на утримання дитини (сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за шість місяців з дня пред'явлення виконавчого документа до примусового виконання)

**Члени Кабінету Міністрів України**

**не мають права**

**суміщати свою службову діяльність з іншою роботою**

**Окрім**

**крім викладацької, наукової та творчої у позаробочий час**

У разі виникнення обставин, що порушують  
вимоги щодо несумісності



Член КМУ

у двадцятиденний строк з дня  
виникнення цих обставин  
припиняє таку діяльність

подає особисту заяву про відставку

Особа, призначена на посаду члена Кабінету Міністрів України, у день свого призначення перед вступом на посаду складає на пленарному засіданні Верховної Ради України таку присягу



При формуванні нового складу Кабінету Міністрів України присягу зачитує Прем'єр-міністр України, її текст підписує кожен член Кабінету Міністрів України.



Член Кабінету Міністрів України вступає на посаду з моменту складення ним присяги.

Посадовий склад (кількість та перелік посад)  
новосформованого Кабінету Міністрів України визначається  
Верховною Радою України за поданням Прем'єр-міністра  
України



Посади членів Кабінету Міністрів України належать  
до політичних посад, на які не поширюється  
трудове законодавство та законодавство про  
державну службу



За поданням Прем'єр-міністра України Верховна Рада України може призначати міністрами осіб, які не очолюють міністерств.



До складу Кабінету Міністрів України може бути призначено не більше двох таких міністрів. Положення про відповідних міністрів затверджуються Кабінетом Міністрів України

# Прем'єр-міністр

призначається на посаду Верховною Радою України за поданням Президента України, за поданням коаліції депутатських фракцій

Члени КМУ призначаються на посаду Верховною Радою України за поданням:

Прем'єр-міністра

Весь склад КМУ, окрім міністрів, що призначаються за поданням Президента України

Президента

- Міністра оборони України
- Міністра закордонних справ України

окрім

# Функції Кабінету Міністрів України (за формами діяльності)

- це основні напрямки діяльності уряду в сфері організації та здійснення державно-владної діяльності

Організаційна

Установча (кадрова)

Регулююча  
(координаційна)

Нормотворча

Контрольна

Правозастосовча

# Функції Кабінету Міністрів України (за сферами діяльності)

Соціальна

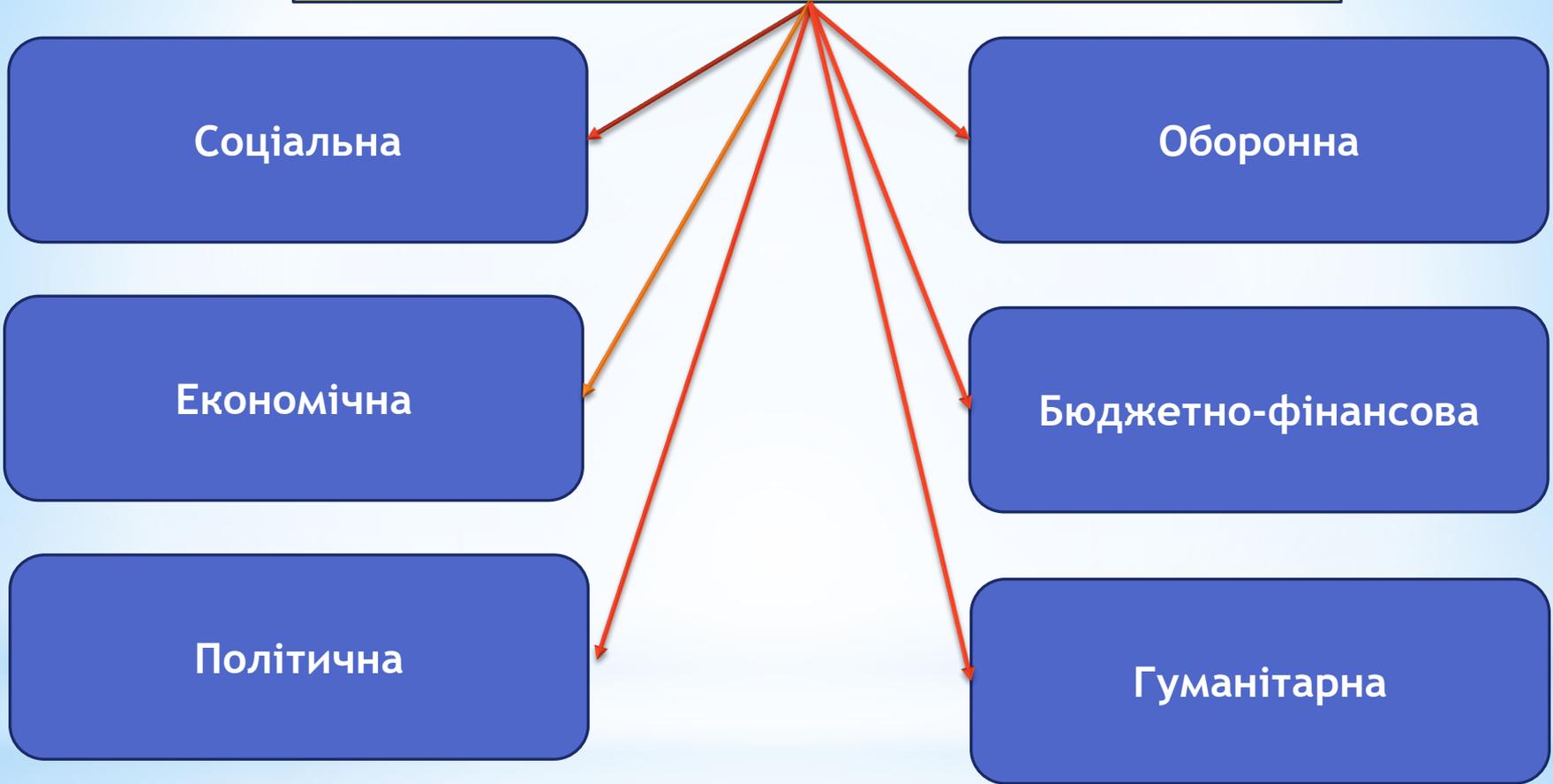
Оборонна

Економічна

Бюджетно-фінансова

Політична

Гуманітарна



# Кабінет Міністрів України

Здійснює  
повноваження у  
сферах

- економіки та фінансів,
- соціальної політики, праці та зайнятості,
- охорони здоров'я,
- освіти, науки, культури,
- спорту, туризму,
- охорони навколишнього природного середовища,
- екологічної безпеки, природокористування,
- правової політики, законності,
- забезпечення прав і свобод людини та громадянина,
- запобігання і протидії корупції,
- розв'язання інших завдань внутрішньої і зовнішньої політики,
- цивільного захисту, національної безпеки та обороноздатності.

# Основні повноваження Кабміну



забезпечує державний суверенітет і економічну самостійність України



забезпечує реалізацію стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в ЄС та НАТО



вживає заходів щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина



проводить політику у сферах праці й зайнятості населення, соціального захисту, освіти, науки і культури, охорони природи, екологічної безпеки



проводить фінансову, цінову, інвестиційну та податкову політику



розробляє і здійснює загальнодержавні програми економічного, науково-технічного, соціального і культурного розвитку



розробляє проект державний бюджет і забезпечує виконання бюджету



здійснює заходи щодо забезпечення обороноздатності і національної безпеки України, громадського порядку, боротьби зі злочинністю



організовує і забезпечує здійснення зовнішньоекономічної діяльності України, митної справи

## Програма діяльності уряду

Програма діяльності Кабінету Міністрів України подається до Верховної Ради України Прем'єр-міністром України у строк до одного місяця з дня формування Кабінету Міністрів України

Прем'єр-міністр України особисто представляє Програму діяльності Кабінету Міністрів України на пленарному засіданні Верховної Ради України та відповідає на запитання народних депутатів України

Схвалюється

якщо за неї проголосувала більшість від конституційного складу Верховної Ради України. Рішення про схвалення Програми діяльності Кабінету Міністрів України приймається у формі постанови Верховної Ради України.

# Прем'єр-міністр



- 1) керує роботою Кабінету Міністрів України, спрямовує діяльність Кабінету Міністрів України;
- 2) спрямовує, координує та контролює діяльність членів Кабінету Міністрів України, керівників інших ЦОВВ
- 3) вносить на розгляд Верховної Ради України подання про призначення членів КМУ, а також Голови Антимонопольного комітету України, Голови Державного комітету телебачення та радіомовлення України, Голови Фонду державного майна України;
- 4) вносить на розгляд Кабінету Міністрів України:
  - пропозиції щодо кандидатур для призначення Президентом на посаду і звільнення з посади голів місцевих державних адміністрацій та щодо внесення;
  - пропозиції щодо спрямування і координації КМУ, центральних органів виконавчої влади;
  - подання щодо кандидатур для призначення на посаду членів колегіальних центральних органів виконавчої влади, що не входять до складу Кабінету Міністрів України;
  - подання про утворення, реорганізацію та ліквідацію міністерств, інших центральних органів виконавчої влади;

- 5) формує проект порядку денного засідання Кабінету Міністрів України;
- 6) скликає засідання Кабінету Міністрів України та головує на них;
- 7) підписує акти Кабінету Міністрів України, Генеральну угоду;
- 8) скріплює підписом акти Президента України у випадках, передбачених [пунктами 5, 18, 21 і 23 частини першої статті 106 Конституції України](#);
- 9) представляє Кабінет Міністрів України у відносинах з іншими органами, підприємствами, установами та організаціями в Україні та за її межами;
- 10) вступає у відносини з урядами іноземних держав, веде переговори і підписує міжнародні договори відповідно до закону, постанов Верховної Ради України та актів Президента України, прийнятих відповідно до Конституції України;
- 11) вносить на розгляд Кабінету Міністрів України пропозиції щодо затвердження голів спільних міжурядових комісій з питань співробітництва, що утворюються на підставі міжнародних договорів, укладених від імені Кабінету Міністрів України;
- 12) надає доручення щодо порушення дисциплінарного провадження стосовно міністрів та їх заступників і т.д.,
- 13) надає доручення щодо порушення дисциплінарного провадження стосовно керівників місцевих органів виконавчої влади, їх заступників.

Для здійснення Прем'єр-міністром  
України своїх повноважень

у складі  
Секретаріату  
КМУ утворюється

патронатна служба - апарат Прем'єр-міністра України  
керівник якого призначається на посаду та звільняється з  
посади Прем'єр-міністром України

**Взаємодія КМУ з іншими органами публічної  
влади, державними органами та громадськими  
об'єднаннями**

**З іншими органами  
виконавчої влади**

**З Президентом України**

**З Верховною Радою України,  
сформованими нею  
органами та народними  
депутатами України**

**З іншими державними  
органами, органами  
місцевого самоврядування  
та громадськими  
об'єднаннями**

# Секретаріат Кабінету Міністрів України

здійснює

- організаційне,
  - експертно-аналітичне,
  - правове,
  - інформаційне
  - матеріально-технічне
- забезпечення діяльності Кабінету Міністрів України

керує

Державний секретар Кабінету Міністрів України, який призначається на посаду Кабінетом Міністрів України відповідно до законодавства про державну службу строком на п'ять років з правом повторного призначення

Організаційною формою роботи Кабінету  
Міністрів України є

засідання

скликаються

Прем'єр-міністром

є повноважним

За умови присутності більше половини від складу  
членів КМУ

# Акти Кабінету Міністрів

Постанови

Розпорядження

Акти нормативного характеру

Акти з організаційно-розпорядчих та інших поточних питань

Підписує Прем'єр-міністр України

Президент

зупиняє дію актів Кабінету Міністрів України з мотивів невідповідності Конституції з одночасним зверненням до КСУ щодо їх конституційності

Прийняття актів Кабінету Міністрів України

Постанови + Розпорядження

Приймаються

Більшістю від складу КМУ (якщо 50%/50%, то  
вирішальним є голос Прем'єр-міністра)

# Офіційне опублікування постанов Кабінету Міністрів України

Здійснюється

"Урядовий кур'єр"

Офіційний вісник України

в інших офіційних друкованих  
виданнях і друкованих засобах  
масової інформації

набирають чинності з дня їх офіційного опублікування, якщо  
інше не передбачено самими постановами, але не раніше дня їх  
опублікування



# Відставка Кабінету Міністрів

Настає внаслідок

прийняття Верховною  
Радою України  
резолуції недовіри  
Кабінету Міністрів  
України

відставки Прем'єр-  
міністра України

смерті Прем'єр-  
міністра України

**Резолюція недовіри приймається Верховною Радою**



**за пропозицією**

**Президента України**

**не менш як третини від її конституційного складу**

**вважається прийнятою, якщо за це проголосувала більшість від конституційного складу Верховної Ради України.**

# Центральні органи виконавчої влади (ЦОВВ)

Міністерства

Міністерство очолює міністр України

Перший заступник

Заступник

призначаються на посади та звільняються з посад Кабінетом Міністрів України за поданням Прем'єр-міністра України відповідно до пропозицій відповідного міністра

також у підпорядкуванні міністра є державний секретар, апарат, патронатна служба. Міністерство має територіальні органи

Інші ЦОВВ

агентства

служби

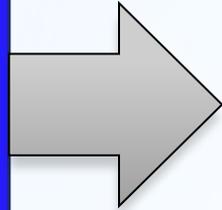
інспекції

Інші ЦОВВ (комісії, бюро)

ЦОВВ зі спеціальним статусом

# Міністерства

Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади утворюються, реорганізуються та ліквідуються Кабінетом Міністрів України за поданням Прем'єр-міністра України.



1. Міністерство аграрної політики та продовольства
2. Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України
3. Міністерство енергетики України
4. Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій
5. Міністерство молоді та спорту України
6. Міністерство цифрової трансформації України
7. Міністерство економіки України
8. Міністерство внутрішніх справ України
9. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України
10. Міністерство закордонних справ України
11. Міністерство інфраструктури України
12. Міністерство культури та інформаційної політики України
13. Міністерство оборони України
14. Міністерство освіти і науки України
15. Міністерство охорони здоров'я України
16. Міністерство розвитку громад та територій України
17. Міністерство соціальної політики України
18. Міністерство у справах ветеранів України
19. Міністерство фінансів України
20. Міністерство юстиції України

можуть бути скасовані Кабінетом Міністрів України  
повністю чи в окремій частині.

Міністерство та інші ЦОВВ у межах своїх  
повноважень

видає

накази

є обов'язковими для виконання центральними органами  
виконавчої влади, їх територіальними органами, місцевими  
державними адміністраціями, органами влади Автономної  
Республіки Крим, органами місцевого самоврядування,  
підприємствами, установами і організаціями всіх форм  
власності та громадянами.

# Центральні органи виконавчої влади (ЦОВВ)

агентства

функції з управління об'єктами державної власності

інспекції

контрольно-наглядові функції за дотриманням державними органами, актів законодавства

служби

функції з надання адміністративних послуг фізичним і юридичним особам

бюро

проведення оперативно-розшукової діяльності та досудового розслідування кримінальних правопорушень

комісії

Державний колегіальний орган

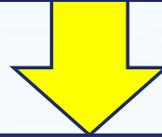
**Інші ЦОВВ**

ЦОВВ, які функціонально не можна віднести до агентств, служб, інспекцій

**ЦОВВ зі спеціальним статусом**

Викон. спеціальні завдання пов'язані із реалізацією держ. політики в найважливіших сферах суспільних відносин

# Інші ЦОВВ



1. Адміністрація Державної прикордонної служби України
2. Національна поліція України
3. Український інститут національної пам'яті УІНП
4. Пенсійний фонд України

# ЦОВВ зі спеціальним статусом

## Конституційні

## Урядові

1. Державний комітет телебачення і радіомовлення України
2. Антимонопольний комітет України
3. Фонд державного майна України

1. Національне антикорупційне бюро
2. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку (2021)
3. Комісія з регулювання азартних ігор та лотерей
4. Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України
5. Національна комісія зі стандартів державної мови
6. Національне агентство України з питань запобігання корупції
7. Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (АРМА)
8. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг

Керівник центрального органу  
виконавчої влади (окрім деяких)

призначається на посаду

Кабінетом Міністрів України

звільняється з посади

Кабінетом Міністрів України за поданням Прем'єр-міністра України або міністра, який спрямовує та координує діяльність такого органу.

Заступники керівника ЦОВВ звільняються з посади КМУ за поданням Прем'єр-міністра України, відповідного міністра, або керівника ЦОВВ.

Голови

Антимонопольного  
комітету України

Фонду державного  
майна України

Державного комітету  
телебачення і  
радіомовлення  
України

призначаються на посади за поданням Прем'єр-міністра  
України Верховною Радою України

звільняються з посад

Верховною Радою України

Їх заступники призначаються на посади та звільняються з посад  
Кабінетом Міністрів України за поданням Прем'єр-міністра України.

## Місцева державна адміністрація



є місцевим органом виконавчої влади, входить до системи органів виконавчої влади і в межах своїх повноважень здійснює виконавчу владу на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, а також реалізує повноваження, делеговані їй відповідною радою.



є юридичними особами, мають печатки із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, рахунки в установах банків України.

# Склад і структура місцевих державних адміністрацій

формують голови місцевих державних адміністрацій.

Обласні державні адміністрації

Районні державні адміністрації

Місцеві державні адміністрації знаходяться в обласних і районних центрах, містах Києві та Севастополі.

## Утворення та реорганізація районних державних адміністрацій



здійснюються Кабінетом Міністрів України після прийняття Верховною Радою України рішення про утворення та ліквідацію районів з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом

Голови місцевих державних адміністрацій набувають повноважень з моменту призначення.

Голови місцевих державних адміністрацій

призначаються на посаду

Президентом України за поданням Кабінету Міністрів України на строк повноважень Президента України

Кандидатури на посади голів районних державних адміністрацій

Кабінету Міністрів України вносяться головами відповідних обласних державних адміністрацій

**Повноваження голів місцевих державних адміністрацій припиняються Президентом України у разі**



- 1) порушення ними Конституції України і законів України;
- 2) втрати громадянства, виявлення факту подвійного громадянства;
- 3) визнання судом недієздатним;
- 4) виїзду на проживання в іншу країну;
- 5) набрання законної сили обвинувальним вироком суду;
- 6) порушення вимог несумісності;
- 8) висловлення недовіри двома третинами від складу відповідної ради;
- 9) подання заяви про звільнення з посади за власним бажанням.

**Повноваження голів місцевих державних адміністрацій можуть бути припинені Президентом України у разі**



- 1) прийняття відставки голови відповідної обласної державної адміністрації;
- 2) подання Прем'єр-міністра України;
- 3) висловлення недовіри простою більшістю голосів від складу відповідної ради;
- 4) з ініціативи Президента України;
- 5) реорганізації відповідної районної державної адміністрації.
- 6) у разі їх смерті.



**У разі обрання нового Президента України голови місцевих державних адміністрацій продовжують здійснювати свої повноваження до призначення в установленому порядку нових голів місцевих державних адміністрацій**

Якщо недовіру голові обласної чи районної  
державної адміністрації

ВИСЛОВИЛИ

дві третини (2/3) від складу відповідної ради,

Президент України

приймає відставку голови відповідної місцевої  
державної адміністрації

# Акти місцевих державних адміністрацій

```
graph TD; A[Акти місцевих державних адміністрацій] --> B(Розпорядження); A --> C(Накази); B --> D[Голова МДА]; C --> E[Керівники структурних підрозділів]; D --> F[є обов'язковими для виконання на відповідній території всіма органами, підприємствами, установами та організаціями, посадовими особами та громадянами];
```

Розпорядження

Голова МДА

є обов'язковими для виконання на відповідній території всіма органами, підприємствами, установами та організаціями, посадовими особами та громадянами

Накази

Керівники структурних підрозділів